

عباس نعلبندیان

سندای کنار پنجره بگذاریم

و بنشینیم و

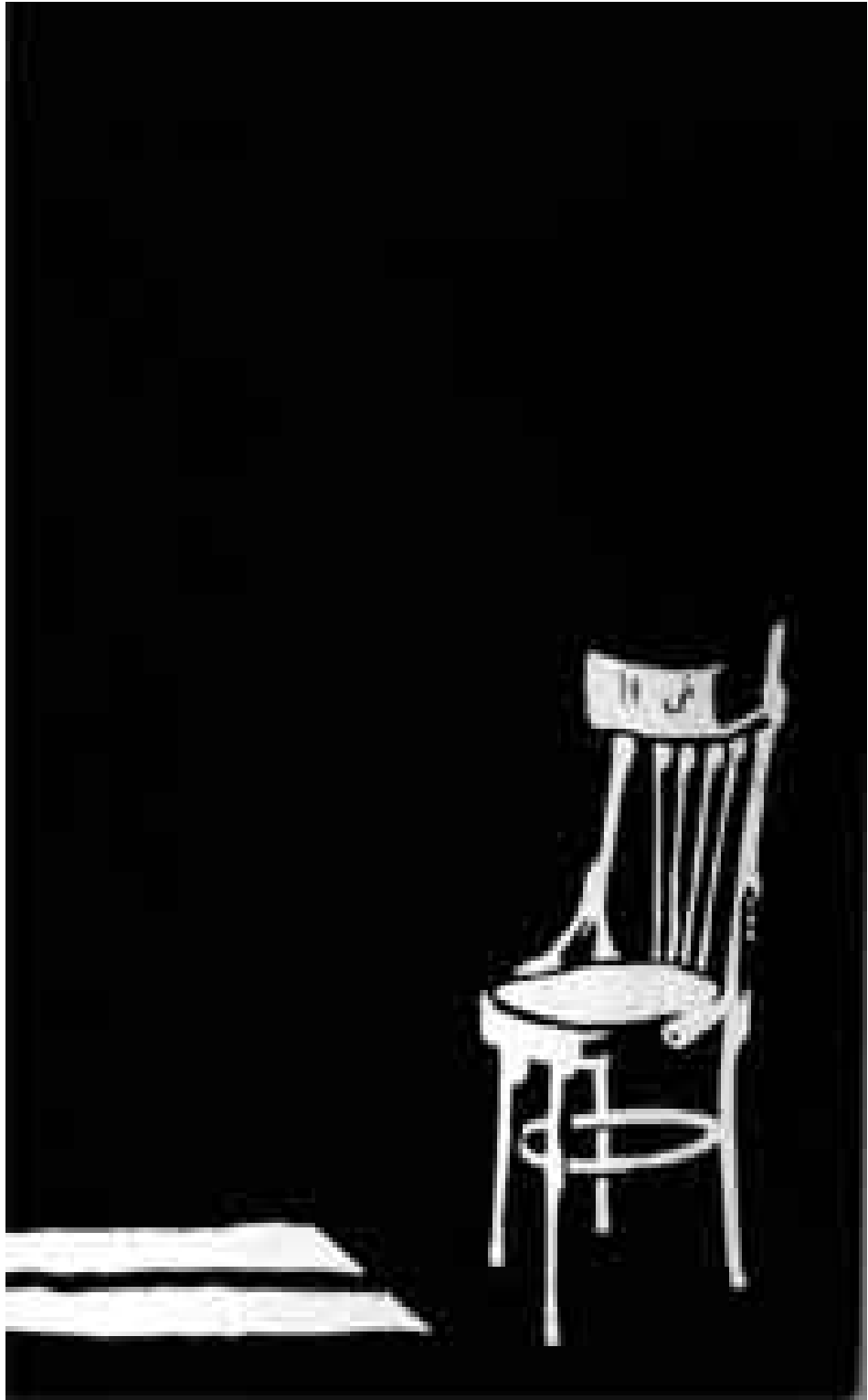
به شب دراز تاریک خاموش سرد بیابان نگاه کنیم

نمایشنامه در یک پرده

ناشر نسخه الکترونیک:

www.zoon.ir

سن
[میان صحنه خالی است و دورا دور تا آنجا که به چشم می آید ، از درختهای قطور و تناوری که گویی در میان زمین و آسمان معلقند ، پوشیده شده . مه متراکمی اطراف را گرفته که به هر چیز حالت چند گانگی می دهد ؛ حالت اشباح . در میان صحنه ، کنده ی بسیار قطور درختی است که بر اثر مرور زمان ، محل قطع آن ساییده و پر از پستی و بلندی های کوچک شده است . بر روی این کنده ، کتاب بسیار بزرگی است با برگهای فرسوده از ورق زدن های بسیار . برگهای کلفت زرد رنگ . کف صحنه ، یک سره با برگهای بسیار درشت درختان ، پوشیده شده هر یک از آدمها - بجز پرسنده - کتابی در دست دارند . کتابها همه یکسانند . و در لحظات آخر ، زمانی که پرسنده را بیرون می برند ، کتابی نیز در دست او دیده می شود . در تمام مدت بازی ، هیچ کس بر زمین نمی نشیند ؛ حتا برای لحظه یی .]

[پرده کنار می رود ، برای چندثانیه صحنه خالی است . آن گاه ، پیشخگا ، از روبرو پیش می آید]

پیشخگا

[به سداى بلند .] - این جا کسی نیست ؟ [مکث . پیشتر می آید . می ایستد و به اطراف نگاه می کند . کتاب را نمی بیند . گیج و خسته بنظر می آید . آهسته .] این جا کسی نیست ؟ [دستش را جلوی صورتش تکان می دهد ، گویی می خواهد فکری را از مغزش دور کند .] فکر می کردم کسی این جا باشد ؛ این طور گفته بودند . [در خود] این طور گفته بودند . [حرکت دستش را تکرار می کند .] چقدر این جا تاریک است ، چقدر تاریک است . هر قدم که برمی دارم ، ظلمت اطرافم بیشتر می شود . باید بر گردم به عقب ؟ باید پیش بروم ؟ [فریاد می زند .] این جا کسی نیست ؟ [مکث آرام] پس بنشینم . بنشینم تا تاریکی برود . گویا شنیده ام که گفته اند : تاریکی خواهد رفت . " قرمزی رنگ نینداخته است " ... اما ، به هر حال ، درختان مهربان جنگل را احساس می کنم . نسیمشان این جا و در کنارم است ، نسیمی که بوی طراوت تنشان را دارد . [درخود .] خنجر من کجاست ؟ آیا از سینه ی گرم او بیرون نکشیدمش ؟ چه آه سوزانی ! برق که درخشید ، چشمانش را دیدم . گویی مرا مسخره می کرد . قهقهه ی ساکت چشمانش ، دستم را بردسته ی خنجرم لرزاند . اما برق فرو مرد و دیگر ، ادامه ی قهقهه ی ساکت را ندیدم . آن وقت تاریک بود . [فریاد می زند .] این جا کسی نیست ؟ [مضطرب ، واپس می رود .] شاید آن کسی که در این جاست ، به چشمم نمی آید . او می تواند از چشم نهان باشد . دستی که دراز می شود ، باید سرشار از ... از ... از ایمان باشد ، یا نیرو . به هر حال ، سرشار باشد . وگرنه ، در خلاء خواهد ماند . خنجر من کجاست ؟ چه خون گرمی داشت .

سداى شاگیخ

راه را درست می آیم؟ [وارد می شود .]

شاگیخ

سلام ! حالتان خوبست ؟ آه ... مي دانستم كه اين جا هستيد . حتا مي دانستم كه به هيئت زني خواهيد بود . شما سداي زنجير مرا نشنديد ؟ از هزاران فرسنگ دور تر ، اين سدا به دهكده ها و شهر ها خبر مي دهد كه من مي آيم . راستش را بخواهيد ، خيلي خسته هستم . من تيره شده ام . پيدااست كه شما اين را مي دانيد ، [روبر مي گرداند . گرفته .] اي تو ! به من بگو كه درد تير تا چه حد است ؟ چه زمان طول مي كشد ؟ بامن بگو كه تا كي بايد اين پرسش بي پاسخ درد هانم باشد ؟ آيا فقط بايد تير بارانم كنند تا بدانم ؟ آه ... پس به من ميهني لطف كن كه آن ميهن در شعله هاي نبردي خانه به خانه بسوزد و من خود را به آن نبرد بياندازم با بگيرند و تير بارانم كنند . [بر مي گردد و آن گونه كه گويي يشخگا را نمي بيند به آرامي از او دور مي شود .] بامن دست نمي دهيد ؟ شما چه زيبا هستيد .

يشخگا

در اشتباه نمايند .

شاگيخ

شما زيباييد .

يشخگا

اما هر دو رونده ي يك راهيم .
[سكوت . ازهم دور مي شوند. يشخگا به سمت راست مي رود . شاگيخ به سمت چپ .]

شاگيخ

قصه ي آن مرغ ها را مي دانيد ؟

يشخگا

كه در چشمه نگاه كردند ؟

شاگيخ

مي توانم بنشينم ؟ آه ، اگر بدانيد چقدر خسته ام . راه درازي را تا بدينجا كوبيده ام . در راهم همه عذاب و آزار بوده است . مردمان خوب مهربان كه در خانواده هاي خوشبخت زندگي مي كنند ، هنگامي كه سداي زنجير مرا كه از فراز درختان كهن سال و قله هاي خفته در زير چادر سپيد مرده ريگ زمستان ، مي گذشت ، مي شنيدند ، با چشمان پر اضطراب ، به راهي كه از آن مي بايست مي رسيدم ، مي نگرستند و كودكانشان را به خانه مي رانند تا در آغوش مادر بيا سايند و چشمشان در چشم من نيفتد .

یشخگا

بدا و دریغا ، بر حال سنگین گناهان .

شاگیخ

من تبرئه شده ام ؛ این را که قبلن گفتم . فقط خسته هستم . بینهایت خسته هستم . راه درازی را تا بدینجا کوبیده ام . حال باید اندکی بیاسایم . می توانم بنشینم ؟

یشخگا

بنشینید ! بنشینید ! [شاگیخ ، همچنان می ایستد .] ولی از نشستن چه حاصل ؟ می توان فهمید . چه بسا کسان ، بی گمان ، چون من ، از چشمه های پیاپی ، از ستیغ های بی شمار ، واز شاخه های سر در آغوش هم فروبرده ی بسیار ، گذشته اند . ولی ، از نشستن چه ثمر می جوید ؟ وقتی که دیدمتان ، چهره یی روشن از رنگ امید داشتید که شاید من هم داشتم . راستی شما تیرگی در اطرافتان ندارید ؟ کمی پیش من همه چیز را تیره می دیدم ، اما حالا میدانم که شب است . خورشید ، زمانی است که مرا - که مارا - ترک گفته است .

شاگیخ

با هم بودن ، بهتر توانستن است ؟

یشخگا

کاری نیست که بتوان کرد یا نتوان کرد . آن که فرا می خانیمش ، گویا نیست . یا اگر هست ، ما نمی بینیمش . شما می بینیدش ؟ [در خود .] خنجر من کجاست ؟ چه خون گرمی . [فریاد می زند .] اینجا کسی نیست ؟ اینجا کسی نیست ؟

شاگیخ

هیس!

یشخگا

من دوستش می داشتم ، باور کنید که دوستش می داشتم . [مکث .] ولی آیا دوستش می داشتم ؟ من دستي داشتم که سر شار بود ، دستي داشتم که ضرباني گرم ودل انگیز داشت . دستم را از میان همه ی تاریکی ها ، پیش بردم . دل در سینه ام می تپید و لبخند ، رنگی جاودانه بر لبم گذاشته بود . انگشتي ظریف که از ملکوت می آمد - ومن نمی دیدمش - بر گونه ام سرخري ریخت و نهال پر تمناي شوق را در چشمانم کاشت . ولی آیا ... دستم حتا دمی هم در خلاءنماند . او ، دریاي مواج دوست داشتن را که در آستین نگه داشته بود ، بر داشت و پیش آورد . در چشمانش ودر تمام جانش ، برقي بود که از خیابانها و ساختمانها ومیدانها ومردمان میگذشت و درمن می نشست . خنده ام را به قهقهه یی پاسخ داد ودستم را به بوسه ها یش بوسید . لطافت

بخشیده ام را با گیره یی از پرند گرفت و در آن سندوغ گلگونم نگه داشت . اشك شوقم را از گونه چید و در حریر سبزش به یادگار نگه داشت. ابرها را به زیر پا آورد و دستم را کشید و تا نهایت کهکشان ها برد . همه ی گرمای آغوشش را به آغوشم داد . سحر کلامش را به صرصر سپرد تا در تمام ذرات نور وهوا و آتش بپراکند که به هر سو که روم ، کلامی مرا خوشامد گوید . وگفت که اوقیانوسی از مهر است که من - این رود کوچک - در آن می ریزم . در آن خاهم ریخت .

شاگیخ

چه فریبی .

یشخگا

چه فریبی . چه فریبی . لبخنده ی من پایدار نماند .

شاگیخ

آری . لبخنده ی من پایدار نماند .

یشخگا

چه فریبی .

شاگیخ

فریبی نبود. ترفندی نبود . تنها ، تنها رنگ از رخ خوشبختی ما پریده بود. من می دانستم که ، اطمینان داشتم که : " بدترین احساسی که آدمهای عاشق دارند ، عدم اطمینان است . بنابر این بی پایه ترین ازدواج ها که کاملن از عشق خالی باشد ، آسایش بخش تر به نظر می آید . " بنا بر این ، من ، لبخند زنان امضاء کردم و تبریک شنیدم . لبخند زنان امضاء کردم و تبریک شنیدم . و باز هم . تازمانی که به من گفتند : مرد! برآستی که جلقه ی محکمی آفریدی ! ومن دیدم که قیود ، در اطرافم ریخته است ومن ، لبخند زنان بر آنها می نگرم . دردلم این هوس دیوانه وار بود که با فقهه یی ، نفیر خوشبختی پر رنگ خودرا به آسمانها بفرستم تا کروییان را آگاه کند . اما ، اما دیر ی نباید که رنگ از خوشبختی من پرید .

یشخگا

او بمن گفت : " لیلی سر زلف شانہ می کرد . "

شاگیخ

روزی که سر بلند کرده بودم تا به خورشید لبخند بزنم ، دیدم که آفتاب از کنارم می گریزد ، دیدم که سایه ندارم . درمیان مه ، یا دود ، یا اثیر ، غرق شده ام . شاید هم حس می کردم که سبک شده ام . دیدم که سایه ندارم . رنگ از رخ خورشید پریده بود . دیوارها و خانه ها و خیابانها ، در رنگ زرد غم آوری می سوختند و برباد می رفتند . من در یافتنم که

دستي بلند مي خاهم تا نغير قهقهه ام را - اگر به آسمان وبه نزد
 كرويان رفته باشد - باز گردانم . خط چه بايد كرد ، كه از شعاع مورب
 زرد خورشيد جدا ميشد ، به چهره ام نشست . وقتي به اصلاح صورتم
 مشغول بودم ، در آيينه به خود خيره مي شدم . به كرمهاي خاكي فكر
 مي كردم . وقتي كه غروبها ، در خيابانها ، در ميهماني ها ، در سينماها و
 يا در هر جاي ديگر ، با خوشبختي هاي پررنگم ، با قيودم ، قدم مي زدم
 ، حس مي كردم كه در من چيزي مي شكند كه مرا قدمي از ايشان
 دورمي كند . نه آن سداهاي بچگانه را مي شنيدم ، نه آن سداي پر
 اطمينان آسوده را . من ، دست آنها را در دست مي فشردم ، اما مي
 دانستم كه ميان ما كوه ها و دره ها و بيابانهاست . اين ، بيهودگي بود . آه
 ، من مي دانستم كه آينده ما را انتظار مي كشد ، آينده يي كه بي گمان
 مصيبت بار خواهد بود . روز ها و ماه ها و سالها بر ما خواهد گذشت . نهالها
 ي كوچك شكنده ، به درختان تناوري بدل خواهند گشت كه هزار دست
 پرتوان هم نمي تواند ريشه شان را از خاك بيرون كشد . خورشيد ، زرد
 پيوسته ي خود را خواهد تاباند و من هر روز صبح ، در آيينه به كرمهاي
 خاكي خاهم انديشيد . كاغذهاي روزي نامه ها ، سپيد تروسپيد تر
 خواهند شد . خانه ي بزرگتري خاهم گرفت كه از شهر دور تر باشد . هر
 چند شبتي ، يك بار ، با دوستان روزگار جواني ، در ميخانه يي پرت و
 گمنام و رو به فروريختگي ، چند جامي خاهم زد و پر افسوس ، به
 سيماهاي جواني كه از کنارم مي گذرند ، چشم خاهم دوخت . پشتي
 خميده پيدا خاهم كرد و براي مطالعه بايد آينگي بر چشم بگذارم غروب
 ها در بالكن خانه خاهم نشست و به ازدحام پايان نا پذير فزاينده ، و به
 زرد در خون نشسته ي مرنده ، نگاه خاهم كرد . [مكث .] گلوله اول را
 ميان دو چشم دخترم خالي كردم . خاب بود و در خاب لبخند مي زد .
 سداي گلوله سري به خانه هاي همسايه زد و بر گشت .
 و وقتي كه پسرم با چشمان گشاده و دهان بازرو به من داشت ، گلوله
 ي دوم را هم در گوش او خالي كردم . ميخاست فرار كند . سداي گلوله
 ، سري به خانه هاي همسايه زد و بر گشت . نگاهش را بياد دارم . او
 چيزي نمي دانست شايد مي پرسيد : چكارمي خاهي بكني ؟ رو كه بر
 گرداندم ، همسرم در چهار چوبه ي در ايستاده بود ، اما اين ، دستم را
 نلرزاند . سداي گلوله ، سري به خانه هاي همسايه زد و بر گشت .
 [يشخگا وشاگيخ بيحركت مي مانند .
 پرسنده وارد مي شود .]

پرسنده

خانم ها وآقاياں گرامي مي دانند كه قاضي ما ، بهترين قاضي روي زمين
 است . تمام جانباں و دزدان و تبه كاران وزانباں ، احكام صادره ي اورا به
 جان مي پذيرند . او ، دل رحيمي است كه تالي ندارد . اين را خودش
 گفته است . وقتي فرمان مرگ كسي را مي دهد ، آن كس ، با لبخند ،
 آن فرمان را مي نيوشد . قاضي مهربان عادل بي خطاي درست انديشه
 ي ما ، اين مرد را تبرئه كرده است . درمن اين گذشت كه اين جا ، در
 اين ميان ، كسي است كه راي قاضي مهربان مارا ، ناصواب مي داند .
 آيا چنين است ؟ پس به من بگويد : نيكي و بدتي چيست ؟ امشب ،
 زماني كه به منزل رفتيد ، پيش از آن كه در آغوش همخابه ي خود آن
 تسكين هر روزه را بجويد ، سر در جيب خودكنيد و از خود بپرسيد :
 نيكي و بدتي کدامند ؟ [مكث .] و ، آيا اين ممكن است كه قاضي داناي
 ما را يي ناصواب داشته باشد ؟ [خارج مي شود .]

یشخگا

او گفت : " مجنون در اشك دانه مي كرد . " [مکت.] چه کنم ؟ چه کنیم ؟

شاگیخ

چه کنم ؟ چه کنیم ؟

یشخگا

آیا چشمه یی آب زلال این طرف ها هست ؟

شاگیخ

من دیگر باید بروم .

یشخگا

جست وجو ! بیایید بگردیم ، دست کم آن که خنجري بلند و آغشته به خون پیدا کنیم .

شاگیخ

فایده یی ندارد . [با تردید .] دارد ؟

یشخگا

نمی دانم . پس من چکار کنم . من ... راه بیفتم ؟

شاگیخ

اگر شما هم از خاستن او دست شسته یید ، پس بیایید برویم . [به اطراف نگاه می کند .] این جا ، جای غم انگیزی است . دل آدم می گیرد . در آسمانش خفاشی است که بر همه ی این مکان ، بال گسترده است . بیایید برویم . بیایید برویم . منم تنها هستم . منم غمگینم . [رو بر می گرداند .] ای تو ! به من بگو که درد تیر تا چه حد است ؟ [کمی متفکر ، در خود می ماند . سپس رو بر می گرداند .] چرا من آن لوله یی سرد را در میان دو چشم خود نگذاشتم ؟ من نمی ترسیدم . باور کنید . فقط يك طوري بود . مثل این که تا همین جا مورد احتیاج بوده است . [می خندد .]

یشخگا

من نمی توانم بیایم .

یشاگیخ

[وارد مي شود .] سلام ! من از غروب دلم مي گيرد . خوبست که شما در اين جايبید .

يشخگا

آه ، بله . شب دلگيري است.

شاگيخ

روز ها ، همه دلگيرند .

يشاگخ

از سپيده ي صبح تا به حال در حال آمدنم . هيچ سوار ي مرا به ترك خود نگرفت . تا اين جا قدم زدم . شما خيلي وقت است که آمده بید ؟

يشخگا

خنجر من كجاست ؟ " از اين جا هنوز بوي خون مي آید . تمام عطرهاي عربستان اين دست خرد را نتواند سترد . واي ، واي ، و اي ! "

شاگيخ

آن گونه که من گفتم ، تونيز بگو . چرا لبخنده ي تو پايدار نماند .

يشخگا

آر ي ، خاهم گفتم . شايد که گفتن ، آسودن باشد . شايد که گفتن ، شاد گشتن باشد . ما بر بال ابر هاي شاد وسبك نشسته بوديم و دست در آغوش هم داشتيم که او آمد . بادو خط نمي توان مثلث کشيد ؛ اين قاعده است . خط سوم آمد . او که بود ؟ ابليسي بود يا فرشته يي ؟ سحر نگاهش در چشمانم نشست و قلبم را لرزاند . واين ، زماني بود که همچنان دست در دست يارم داشتم . من به يارم هيچ نگفتم . هيچ نگفتم که نگاهی بر من فرود آمد و دستي به جانم کشيده شد . او ، همچنان غرقه در سرور بي وقفه ي خيش بود ، مي پنداشت که گرماي بدنم ، و التهاب آغوشم و نفسهاي تندم هنوز او را مشتاقانه پذيره مي شود . نمي دانست که تمام اين ها را ، آن ضلع سوم مثلث ، آن نگاهی که از پشت شانه هاي او آمد ، ازمن به سرقت برد .

شاگيخ

چه فريبي.

يشاگخ

چه فريبي.

یشخگا

چه فریبي . وزماني که يارم از سکر آغوش من سيراب شد و رويايي او را در بالهاي شيرين خود پيچيد و برد ، من بنرمي از کنار بسترش برخاستم و چون بازيجه ي به نخ آويخته يي در دست استاد ، به سوي آن تازه آمده رفتم . به هم لبخند زدیم و هيچ نگفتم . به يا د ندارم . شايد که شرمناک از نگاهش رو گرداندم و شايد هم که در آغوش کشيدمش . بيگانه ، که گويي سالها بود به آغوشي نخزيده بود ، جامه ام را دريد و دندان بر تم سود . گرمائي که نمي شناختمش _ يا مي شناختم - ناگاه بر من فرود آمد . چون شاخه ي ناتواني که در دست بادي توپنده و بيرحم گرفتار آمده باشد و به هيچ کاري توانا نباشد ، خود را رها کردم و او ، چون پري در آغوشم گرفت و به بستر برد . آه ... وقتي که خمار ، چشمانم را ترك گفت ، يارم را ديدم که مي نگردهم . از دور سدای خنده ي غمناکي مي آمد و او ، تکیه بر شب کرده بود . شبی ظلماني وتيره بود . ستاره ها ، همه ، از منظر چشم بيرون شده بودند و قير ، حاکمي پر سيطره بود که نفس را مجال آرامي نمي داد . چيري بر قلبم سنگيني مي کرد و حالي غريب داشتم . يار پيشينم ، انديشناک و غمناک ، در من مي نگريست و شايد سرشکي داشت که من نمي ديدمش ؛ شايد ، [مکث] . فریفتن ، شايد آغاز کردن باشد ، اما پايان دادن نيست . فریفتن ، شايد قضاوت شدن باشد . من داوري شدم که خنجري در دست داشتم . ترازو نداشتم و چشمانم نيز بسته نبودند . خنجري را که به من دادند ، گرفتم و قبضه اش را در مشت فشردم . حتا خنديدن هم مي توانستم . سرشکي بر گونه نداشتم . يار پيشينم نمي خنديد . لبانش را سلعه يي دردناک دريده بود و مژه بر پلکهايش نداشت . سلعه چه نا زيباست . بيگانه ي از راه رسیده آمد و در کنار او ايستاد . آن گاه ، پرده يي از تاريخي ، بر ايشان فرو افتاد . خنجر را در مشت فشردم و در سینه ي يکي از آن دو فرو بردم . خنجر به پوستي خورد و بر روي استخاني چرخيد و از کنار ان گذشت و درميان گوشتي نرم ، نشست و همان جا ماند . چه آه سوزاني ! برق که درخشيد ، چشمانش را ديدم . گويي مرا مسخره مي کرد . قهقهه ي ساکت چشمانش ، دستم را بردسته ي خنجرم لرزاند . [مکث] راستي ، خنجرم کجاست ؟ گويي دستم نا پاک است . به هر چيز و به هر جا که مي زنمش ، بر آن مي ماند . راستي دستم را شستم ؟ خنجرم را هم بايد بشويم . بيايد ، بيايد برويم . در نخستين چشمه آنرا خاهم شست .

یشاگخ

تو ، هدف خنجرت را می شناختی ، نه؟

شاگیخ

تو می دانستی که آن را به کدام سو نشانه روی ، نه؟

یشخگا

من ، من _

یشاگخ

آری.

شاکیخ

آری . آری .

[هر سه ، در آن حالی که هستند ، بی حرکت
می مانند . پرسنده وارد می شود .]

پرسنده

آری ، آری. خانم ها و آقایان گرامی ! قاضی مهربان عادل بی خطای
درست اندیشه ی ما ، این زن را به نزد خیش خنده است تا در باره ی او
به داوری بنشیند . [نزدیکتر می آید .] بگذارید از حقیقتی با شما سخن
بگویم . قاضی مهربان ما ، هر چند که از رنج کار مدام ، در عذاب است ،
اما از رسیدگی به عمل متهمان ، دمی نمی ماند و با لبانی به لبخند
نشسته و چشمانی لب لب انوار شادمانی ، هر متهمی را به جزایی که
فراخور اوست ، پاداش می دهد . [فریاد می زند .] قاضی ما جاودان
باد! [خارج می شود .]

یشخگا

[دقت می کند .] گوش کنید !

شاکیخ

گوش کنید !
یشخگا
شاکیخ
یشخگا
- صدایی می آید .

صدای خشیگا

[بلند .] شما آن جایید؟

یشخگا

کس دیگری است که از این راه می گذرد .

صدای خشیگا

[بلند .] شما آن جایید ؟

شاکیخ

بنظر چنین می آید .

يشاگخ

منهم تازه از راه رسیده ام . مرا راهنمائي کنید . اين جا چکار بايد بکنم ؟

يشخگا
شاگيخ } - گویا کاري نباشد که بکنيد .

يشاگخ

آخرمن فکر مي کردم اين جا پر با شد .

يشخگا

از کجا مي دانيد که نيست ؟

يشاگخ

[به اطراف مي نگرند .] خب ، براي اين که خالي است ديگر .

شاگيخ

خالي چيست ؟

خشيگا

[وارد مي شود .] سلام ! از بس فرياد زده ام ، سدايم گرفته .

شاگيخ

عارضه ي مختصري است که به زودي رفع خواهد شد . نشاسته بخوريد .

يشخگا

نشاسته ؟

خشيگا

مي توانم بنشينم ؟

يشخگا

شاکیخ
یشاکیخ - البته ، البته .

خشیگا

میدانید ، خیلی خسته هستم . کفشی نداشتم که به پا کنم . سنگهای
گداخته و خارهای زهر آلود ، پاهایم را پاره پاره کرده اند. می توانم
بیشینم؟

یشخگا
شاکیخ
یشاکیخ - البته ، البته .

خشیگا

خاب هم نمی توانم بروم . چشم که بر هم می گذارم ، یکباره تمام آن
تصاویر نفرت انگیز ، پیش چشمانم زنده می شوند . شما هیچ موش
زنده خورده بید ؟ زمانی بوده که آرزو کرده باشید ، آنچه را که در فرهنگ
ها شرافت خنده می شود ، با لقمه یی نان مبادله کنید ؟ [مکث.] من
دیده ام . هر چند که هنوز نگریسته ام ، اما خسته ام . بسیار
خسته ام . آذرخشی بر جان من فرود آید . می توانم بیشینم ؟

یشخگا
شاکیخ
یشاکیخ - البته ، البته .

خشیگا

[پرخشم .] ای بیدادمدم ! ای جبر بی زمان و مکان ! انگشتان خونین
من - ما - به کدام ریسمانی بیاویزد ؟

شاکیخ

من ديگر مي روم . هر چه زود تر به شهرم برسم ، بهتر است . بهتر است.

يشخگا

تأمل كنيد . شايد منم بيايم .

يشاگخ

حال كه مي رويد ، مرا راهنمايي كنيد . من چكار بايد بكنم . اين جا كه فقط خلاء است . شما كه پيش از من در اين جا بوده ييد ، بگويد بدانم چه بايد بكنم ؟ شما چه كرديد ؟

شاگيخ

ما كاري نكرديم . لمحہ يي ايستاديم تا نفسي تازه كنيم . در اين روز ، در اين شب ، در اين غروب خاموش . اكنون بايد را همان را پيش بگيريم و برويم .

يشخگا

آري . گذرگاه بدي نيست . مي توانيد دممي بياساييد.

يشاگخ

چه خوب . پس شما راهتان را مي دانيد .

خشيگا

آرامي چه خوب است.

شاگيخ

[به پيشاني اش مي كويد . به يشخگا .] آه ، ما اصلن از ياد برده بوديم .

يشخگا

چه چيزي را ؟

شاگيخ

راهمان را نپرسيده يم .

- [در چهار گوشه ي صحنه پراکنده مي شوند و سر به آسمان بلند مي کنند . به فرياد .]

يشخگا
شاگيخ
يشاگخ
خشيگا

آيا پاسخ گويي اينجا هست ؟

پشخگا

[مضطرب .] خنجر من كجاست ؟ [به شاگيخ .] راهمان ؟ [باطرف مي نگرده .] راست مي گويي. گويا چيزي را از ياد برده بوديم.

خشيجا

دمي ديگر بمانيد . شايد راهمان يكي باشد و باهم برويم . بمانيد .

پشاگخ

[به خشيجا .] من هم كمی پيش از شما آمدم . بنظر مي آيد كه همه ي ما تا حد توان فرسايي راه رفته باشيم .

شاگيخ

اين جا ، خستگي يك امر همگاني است .

پشخگا

وادامه .

شاگيخ

جوان كه بودم ، معشوقی داشتم . بر سر راه خانه اش ، در خياباني كه من از آن مي گذشتم ، پيرمردی مي نشست كه ريش سپيد بلندي داشت با چشمان مهربان ؛ وسگ زرد و سپيد غمگيني هميشه در كنار پيرمرد مي نشست و سرش را به دستهاي نوازشگر او مي سپرد . پيرمرد ، چيز هاي كوچك ارزان داشت : مهر گياه و تسبيح و چاقو و گردن بند گلي . يك روز كه با دستي پر از هدايا ، از آنجا مي گذشتم ، سگ را ديدم كه از آن سوي خيابان به اين سو مي آمد . اتومبيلي به سگ خورد و ازروي او گذشت . رنگ از چهره ي من پرید و انگشتانم شل شدند . سگ فريادي كشيد و در وسط خيابان ماند . اتومبيل ها از كنارش ميگذشتند و پيرمرد مي كوشيد كه بر خيزد . من ، براي نخستين بار ، بر روي بساطش چند پر پراكنده ي گل ياس ديدم . به خانه برگشتم و تا شب گريه كردم .

پشخگا

براي گل ياس ؟

پشاگخ

يا سگ غمگين خيابان ؟

خشیگا

یا پیر مردی که می خاست بر خیزد ؟

یشاگخ

راه را که شروع کردم ، یکی از برادر هایم ایستاده بود و نگاهم می کرد .
کمی که رفتم ، ایستادم و نگاهش کردم . گفت : خاهر ! من بر گشتم و
به راهم ادامه دادم .

خشیگا

اما من ، هنوز چهره یی خیس از آب دهانهای مردم دارم .

یشخگا

[به شاگیخ ویشاگخ .] شما بگوئید . بگوئید بینم من می دانستم ؟

شاگیخ

عمل مهم است ، نه اندیشه . دانسته یا ندانسته

خشیگا

[به یشاگخ .] بانوی من ! دستمالی در جیب ندارید تا من صورت خود را
خشك كنم ؟

یشاگخ

آه ، چرا . من در تمام ساعات روز و شب می بایستی در کنار بستر
دستمال داشته باشم . [می خندد .]

خشیگا

چه نفرت انگیز .

یشخگا

مهربان باشید .

شاگیخ

[به یشاگخ .] اما بر چهره ی شما نقش مخصوصی نیست . در جیبتان
نشانی دارید ؟

یشاگخ

[به شاگیخ .] اوه ، نه . من تنها از آن سرورم بودم . از آن مولایم که مرا به زر خریده بود .

خشیگا

چه نفرت انگیز . [مکث . پر شتاب دور می شود . فریاد می زند .] دروازه را بگشایید !

یشخگا

خنجر من کجاست ؟

یشاگخ

مادرم گفت : نه ! با سدای ناتوان و لرزانش گریه کرد و نالید و گفت : نه !
مادرم پیر بود . بیماری ، چون چنگاری بر بالینش نشسته بود و بر جانش
مشت می کوبید . من گفتم : آری ، آری . گفتم : مادر ! برادران و خاهرانم
را بین . همه مشت می استخوانند پیچیده در پوستی . گفت : او مرد
کثیفی است . گفتم : می دانم . می دانم . گفت : تو عمری را به پاکی
بسر بردی . نه دستی بر پوست نرم و سپید تو به حرام خورد و نه نگاهی
ولبختی را به نگاهی و لبختی پاسخ گفتمی . تو پاک هستی ، همچون
عصیر زندگانی . گفتم : می دانم . می دانم . گفت : آواز تو می خواهد
که چوه روسپی در خانه اش بمانی . می خواهد با لبختی پر تفاخر ، ترا
به مردمان نشان بدهد . به تو فرمان دهد . هر لحظه که بخواهد ، ترا در
بسترش به خود بخاند ، و زمانی که عطشش را به آغوشی تسکین
دادی ، ترا چون ابلیسی پلید از خود براند . گفتم : می دانم . می دانم .
گفت : نه گفتم : آری ، آری . گفتم : مادر کم ! بیش از این ما را میازار .
برادران و خاهرانم را بین . این غنچه های رو به شکفتگی ، اگر درنگی
کنم ، زود باشد که خشک شوند . خود را نگاه کن که بیماری چگونه به
نا بودی می کشاندت . و از اینها که بگذریم ، او نمی تواند به من آزاری
برساند . من طراوتم را در کنار او حفظ خاهم کرد . شاید مرد بدی نباشد
 . شاید که به زودی دل درمن بندد و مرا به حمله پی که سزاوارش
باشم ، بخاند . مادرم از من روبر گرداند . سر در بالش کرد و گریست .

خشیگا

تو چه مهربان می نمایی .

یشخگا

مادرت ترا دوست می داشت .

شاگیخ

و توهم مادر و خاهر و برادرانت را .

خشیگا

مادرت از خطر جست ؟

یشا گخ

آري .

یشخگا

و برادران و خاهرانت شاداب شدند .

یشاگخ

آري . مادرم اکنون پر نشاط و سبك حال است . پیوسته از سوپي به سوپي روان است و هر ساعتی ، در خانه یی را دق الباب میکند که به میهمانی برود . برادرانم مورد احترامند و مردمان در راهشان سر فرود می آورند . خاهرانم -

خشیگا

تو هنوز ریبا و جوانی .

یشخگا

رنجی در تو نیست .

شاگیخ

آري ، جوان و زیبایی .

یشا گخ

ولی خسته و پیر و زشتم . [در خود .] شما نمی بینید .
[همه ، در همان حالی که هستند ، بی حرکت
می مانند . پرسنده وارد می شود .]

پرسنده .

پیش از این برایتان گفتم که قاضی ما مهربان و رحیم است . او ، بی نگاه نفرت و بی چهره ی دژم ، در جانیان و زانیان ، می نگرد . اما زمانی که از حضور این زن آگاه شده ، به ناگاه ابری از حرمان بر پیشانی پر فتوتش سایه انداخت و گوشه ی چشمانش به آب دیده خیس شد . از بیرون ، فریاد و همهمه بر می خاست و مردان و زنان پر عفاف و نیک سرشت ، به بانگ بلند از قاضی دادگر مهربان می خاستند که جزایی سهمگین به این زن لطف کند . می خاستند که گیسوانش را به دم اسبی وحشی که از کوهساری گرفته شده باشد و هنوزش هوای دیوانگی در سر باشد ، ببندند و اسب را به بیابانی خشک برانند . ویا آن که بدن ظریف

وسپیدش را به چهار پاره کنند و هر پاره یی را به دروازه یی بیاویزند . آه !
خانمها و آقایان گرامی ! می دانم که می دانید قاضی دانای ما در چه
اندوه تلخی گرفتار آمده بود . می دانم که می دانید . واز این رو شاید که
خود بتوانید رایي را که می بایست داده شود ، دریابید . و در یابید که
حق ، از هر احساسی برتر است . شاید . اما ، اما دمی تأمل کنید که
بینم این دوست ما چه می گوید . آه ! آری ... صواب کدام است و نا
صواب کدام است ؟ چرا عمری با پاکي زیستن در آن مشکل ترین دم ،
در آن لحظه ی انتخاب ، فریاد رس او نشد ؟ چرا ایمان جاودانه ی پا بر
جایش ، در آن زمان تردید و تصمیم ، چون خدنگی آسمان تیره ی نا
باوری را نشکافت و به یاریش نشکافت ؟ [مکث. شانه بالا می اندازد .]
من ، چه بگویم ؟ [خارج می شود .]

خشیکا

آه ، من احساس سردی می کنم . گویی ناگهان فصل سردی رسیده
است .

یشا گخ

گمان می کنید اگر بخواهیم بر گردیم ، می توانیم ؟

شا گیخ

چه لزومی است که بر گردیم ؟

یشخگا

پس چه باید کرد ؟

خشیکا

راه ها ، همه خراب است و پل ها همه ویران . نه گذرگاه برجایی در
پشت سر داریم و نه چشمه ی جوشانی در بیابانهای بی کرانه .

یشخگا

نه سایه ی درختی ؟

شاگیخ

شاید . گمان می کنم راهی برای بازگشت نباشد .

یشا گخ

من اگر می توانستم ، باز می گشتم . اگر می توانستم ...

یشخگا

[به يشا گځ . با دلسوزي .] آه از اين چرخ سد رنگ که به جاي روزي روشن ، به توشامي تيره داد .

شاگيخ

داستاني سخت پر درد و المبار داري که آتش در دل مي زند .

يشا گځ

من ديگر بر هر الم و دردي مي خنم ؛ چه ، ايمان دارم که آن محتوم جاودانه را هيچ نمي توان کرد .

خشيگا

آه از اين سرماي جانسوز .

يشخگا

او گفت : " بوي شراب مي زند ، لخلخه در دهان مکن " .

خشيگا

قدرت بي چون من کجاست ؟ [با بغض فرياد مي زند .] اي گرداننده ي اين چرخ بلند !

يشخگا
شاگيخ
يشاخگ

- [با هم .] هيس !

خشيگا

[در خود .] مي توانستم درختي را با دستي از ريشه بکنم ، مي توانستم پلي باشم در ميان دو دره تا گذرگان بگذرند ، مي توانستم کوهي را بر سر شهري بي حفاظ ، پناه قرار دهم تا از گزند توفان و باد در امان باشد ، ليکن ، افسوس ، افسوس ، افسوس ! اکنون درد پايی به در يوزگی ام کشانده . خار مغيلان آن چنان در ميان انگشتانم نشسته است که ريشه ي نباتی در خاک . توفان دمامد خار و خاشاک بر سر م ريخته است و آذرخش و تندر ، چون طاعونی ناگزير، پيوسته باران بلا برسرم باريده اند. چرخ به زبونی ام کشانده و جهان ؛ روی ازمن گردانده است . [فرياد می زند .] هان ! دروازه ها را بگشايد ! [پيش می دود . هراسيمه .] دروازه ها را بگشايد . [به دور دست نگاه می کند . آرام . غمين .] های ! مرد جوان ! پيش آي و گوش دار ! به سردارت بگو ، به اميرت ، به پادشاهت ، به سلطانت بگو که من اکنون دروازه را بر روی شما می گشایم . بگو که هم اکنون شهر من او را پذيره می شود . بگو که سپهسالار دشمن دل آن ندارد که زنان بيوه و پيرمردان ناتوان و کودکان يتيم و جوانان پژمرده ي خطه اش بيش اراين در جنگل بی آرم طاعون و گرسنگی ببیند . بگو که سپهسالار دشمن . تکیه بر آن

سوگندی که خورده یی می کند و دروازه را بر رویت می گشاید . به درون
آی و فرود آی ! بگذار که این کرکس مشئوم از میانه ی ما بر خیزد . بگذار
که آن کبوتر خونین دل را به بستری نرم بنشانیم و به زیتونی نوازشش
کنیم . مردان و زنان و کودکانم سپاهت را با هلهله های شاد پذیره
خواهند گشت . بگو که من - سپهسالار این شهر - ، بی رخصت
شهریارم دروازه بر تو می گشایم تا در آیی . تا ستیز از میان بر خیزد و
لیخند بنشیند . مرا دیگر تاب این نیست که در هر گامی و در هر
لحظه یی فریاد های آخرین و نفرینهای بیماران و نگاه های ملتمسانه ی
کودکان را پیش رو داشته باشم . دروازه را بگشایید ! دروازه را بگشایید ،
هرچند که شهریارم آگاه نباشد . [آرام . پردرد .] بگو که چنین گفت
سپهسالار دشمن . چنین گفت .

یشاکخ

چه غروب پر دردی!

یشخکا

چه روز توان فرسایمی !

شاکیخ

چه شب تاری !

خشیگا

چه پایان وحشت انگیزی !

- چه فریب زشت و غم انگیزی .

یشخکا
شاکیخ
یشاکخ

خشیگا

چه فریب زشت و غم انگیزی . از دروازه ی باز به درون آمدند . " آمدند و
کشتند و سوختند و بردند و رفتند . " اما که گمان می برد . که گمان می
برد .

- چه فریب زشت و غم انگیزی.

یشخکا
شاکیخ
یشاکخ
خشیگا

خشیکا

این کدام جلاد خون آشامی است که مرا به ادامه ی راه می خاند؟

یشخکا

خنجر من کجاست ؟

شاگیخ

[روبر می گرداند .] ای تو !

یشاگخ

من مادرم را دوست می داشتم .

خشیکا

این کدام خونخاری است که نفس را در سینه ی من به آمد و شد وا می دارد ؟ چرا خنجری ، تیغی ، شمشیری یا زهری در کف من نیست ؟ آه ، ای درد مدام ! ای شکنجه ی بی انقطاع !
[همه ، در همان حالی که هستند ، بی حرکت می مانند .
پرسنده وارد می شود .]

پرسنده

مصلحت جمیع مردمان را کدام تشخیص درست تر است ؟ خوب می دانم که خانمها و آقایان گرامی را دیده ی بصیرتی است که به پشتوانه ی آن می توانند در هر کردار و رفتاری تأمل کنند و هر اندیشه یی را بمحک تجربه ی خویش بیازمایند . آری ، چنین است ! قاضی مهربان بی خطای عادل درست اندیشه ی ما ، با دلی سراسر اندوه و جانی سراسر تعب ، قصه ی اندوهزای این مرد را شنید . آه که قاضی توانای ما در آغوش چه دردی خفته بود . در تمام زمانی که این مرد ، چنین پر هیاهوی و پر خشم ، چنین نفرت رده وغمین ، قصه ی سراسر محن خویش را باز می گفت ، او ، قاضی مهربان ما ، سر در جیب اندوه فرو برده بود و هیچ آوایی را به گوش نمی گرفت . ردای داوری را از دوش فرو انداخته بود و به آستین ، اشکی را که به رود ی مدام رونده می مانست ، از چشمان می سترد . آری قاضی ما چنین است ! اما ، اما دمی درنگ کنید تا بدانم این دوست ما چه می گوید [مکث گوش می دهد .] آه ... آری ! فرامین شهر یار را چه گوشی می تواند نشنود ؟ کدام خیره سری است که اشارتی از شهر یار خود را به جان پذیره نگردد ؟ و ، [مکث .] کدام کس است که بی چشم تر زنان و مردان و کودکانی را ببیند که چنگ در توده های زباله کرده اند به هوای تکه ی نان خشکی و موش مرده پی؟ آه ، آه ، آه ! قاضی ما ، مهربان و توانا و داناست . [خارج می شود .]

یشخکا

پیش از آن که خنجر در سینه اش بنشانم ، برایم نوشته بود : ترا من دوست می دارم و از این دوست داشتن گریزی و گزیری نیست ، چرا که تو ، به من ، دوست داشتن را آموختی .

شاگیخ

چطور می توانستم تحمل کنم که از بذر هوس های من ، نباتی بروید که شاید موربانه ی سد بدی در جایش بنشیند ؟ چطور می توانستم بپذیرم که بنای بنایی باشم که شاید بر آن ، توفانی و زلزله یی و گرد بادی سهمگین مقرر شده باشد ؟

یشاگخ

مادرم گفت : پس لبخند معصوم و نگاه بی آلایشت را چه خواهی کرد ؟ گفتم : بیم نداشته باش مادر جان . لبخند و نگاهم را در حریر زیبایی می پیچم و به یادگار نگه می دارم .

خشیگا

[پر خشم .] دستهای کوچک و ضعیف را می دیدم که در میان توده های زباله به جست و جوی پاره ی نانی و موش مرده یی بودند . پیر زنان را می دیدم که موی از سر کنده و پیرهن چاک ، در گذرها ، بر کنار هیکل های هستی از دست داده ی پسرانشان نشسته بودند و به نگاهی مات ، می نگریستندشان .
[سکوت مطلق .]

سدای گاخشی

[به فریاد .] این جا کسی نیست ؟ آن جا کسی نیست ؟! چه مکان مه آلودی است ! دورشوید ! کور شوید ! ارباب من می آید ! خدای من می آید !

یشخگا

این کیست که می آید ؟

شاگیخ

گوش کنید !

سدای گاخشی

دور شوید ! کور شوید ! اکنون خدای من است ، خدای ماست که می آید !

یشاگخ

کدام خدایی است که بتواند بر درد من چاره یی بیندیشد ؟

خشیکا

آه ، خدایي در راه است . آیا از او امید کمکی هست ؟

یشخا

میلی به گریستن هم ندارم .

شاکیخ

ببینید!

[شیخاگ و گاخشی وارد می شوند گاخشی، یکی دو قدم از شیخاگ فاصله دارد و همیشه این فاصله را حفظ می کند. می ایستد . شیخاگ به اطرافش نگاه می کند ، دستي به شکمش می کشد و سرش را تکان می دهد .]

یشخا

اوه ، شما واقعن خدایید ؟

شیخاگ

بودم .

گاخشی

هستند.

شاکیخ

می توان گمان برد که پاداش سرگردانی هایمان را یافته بیم ؟

یشاگخ

[به شیخاگ.] مارا کمک می کنید ؟

گاخشی

خدای من خسته است .

خشیکا

چقدر به همچو شمایی احتیاج داشتیم.

شیخاگ

راحت باشید ، راحت باشید . [به اطرافش نگاه می کند.] چه جای
گریبی . این جا کجاست ؟

شاگیخ

یک گذرگاه.

شیخاک

من چقدر خسته ام . چشمانم پر از نقطه های تاریکند و دستها و پاهایم
چون وزنه هایی از پولاد ، بر بدنم آویخته اند . گرسنه و تشنه ام .

گاخشی

گرسنه و تشنه یم . زمان درازی است که لقمه ی نانی و قاووت
ساده یی نخورده و جرعه ی آبی ننوشیده یم .

شیخاک

[به پیشگا و پیشاگخ .] درود بر شما ، با نوان گرامی ! [به شاگیخ
وخشیگا .] ودرود بر شما ، آقایان ! می بینم که بر چهره ی شما نیز غبار
راه و تکدر گذر رنج افزای زمان نشسته است . بگوید! اگر می دانید .
بگوئید که از کجا می توانیم لقمه یی نان و جرعه یی آب فرا چنگ
بیاوریم؟ می دانم که از محنت پیمودن این راه پر فراز و نشیب آگاهید .
حال ، بر این محنت ، گرسنگی را نیز بیفزایید . گرسنگی مدام را .

گاخشی

آری ، سروران ! لقمه یی نان و جرعه یی آب .

شیخاک

[غمین . پر درد . در خود .] تو می روی و دری را دق الباب می کنی .
پاسخی نمی آید . می ایستی ، لبخند می زنی و دگر باره دق الباب می
کنی . به خدمتکارت می گویی : صبر کن ! صبر کن ! آنها در اندرون اند و
سدا را نمی شنونئ . و لبخند می زنی و دق الباب می کنی . کمی
بعد ، در گشوده می شود و زنی خیره در تو می نگرد . رنگ شک و نفرت
دیدگانش را آلوده است . تو می گویی : آه ، کدبانوی خانه شما بیید؟ درود
بر شما ! ما غریبیم . از دیاری دور می رسیم. راهی نا هموار را ، از میان
غارهای آکنده ی ظلمت و آبشارهای تلایین نور، سراسر پیموده یم .
اکنون خسته و از پای افتاده یم . به جرعه یی آب و لقمه یی نان مارا
ضیافت دهید . زن ، بی پاسخ و حرفی ، همچنان در تو می نگرد و آن گاه
که یأس دست به سویت تکان می دهد ، می گوید : شما که هستید و
از کجا می آید؟ با شتاب می گویی : آه ، ای بانوی عزیز ! از احوال ما
مپرسید که سخت دل شکننده است . من از ایزدان بودم .

گاخشی

او از ایزدان است .

شیخاک

چون نیک در انسان نگرستم و به زاری اقبال او پی بردم ، بر آن شدم که از سریرخویش فرود آیم و به چاره جویی درد هایش پردازم . باخود گفتم سزا نیست که من این گونه براریکه ی فاخر خیش بیارم و انسان خاکی ، چنین بد سرشت و بد فرجام روزان و شبانش را به سرایی و سرایی بگذرانم . شاید که بتوانم اگر نه برتمام درد هایش ، بد چند دردی از آنها شفایی آجل بدم . آری ، بانوی عزیز ! از این رو بود که از سریر خویش فرود آمدم . زن به تو می گوید : پس تو خدایی . می گویی: آری ! می گوید : احمق خودت هستی . خدا که گرسنه و تشنه اش نمی شود . تازه اگر هم به فرض محال تشنگی و گرسنگی بر او عارض شود ، می تواند باتوان بی همال خدایش ، آن را چاره کند . تو می گویی : اما ، بانوی عزیز - ولی او ، در همان حالی که نیش خندی ظفر آلود بر لبان دارد ، در را به هم می کوبد و می رود .

گاخشی

ازاین روست که خدای من در تمنای آبی و نانی است ، چه انسان همواره در این گمان است که هیچ ایزدی از سریر خدایش فرود نخواهد آمد و در میان انسان نخواهد خفت .

یشخگا

این حقیقت است ؟

شاگیخ

خدایی در میان انسانها؟

یشاکخ

به جست وجوی آبی و نانی ؟

خشیگا

یزدانی بی توان و نیرو ؟

شیخاک

یزدانی بی توان و نیرو. راستی می توان نشست ؟ آرزو دارم که دمی بنشینم و نفسی به آسودگی بکشم .

گاخشی

آری ، خستگی بد چیزی است .

يشخگا

بنشینید .

شاگیخ

بنشینید و بیاسایید .

یشاگخ

شاید که بتوانیم همدیگر را یاری کنیم .

خشیگا

فرجام ما چه خواهد بود ؟

[سکوت . همه بی حرکت برجها ، می مانند و پرسنده وارد می شود .]

پرسنده

آیا هر خدای پایایی می تواند به هوسای از سریر حکمروایی خیش فرود آید و با خاکیان نا پایدار بزید ؟ آیا هر خدایی می تواند از حلقه ی شکوهمند خدایان بگذرد و تنها ، سرخود گیرد ؟ آیا خدایی که از خدایان می گسلد به عزم آن که با آدمیان به پیوندد ، بر این یقین ، نادرست نیست ؟ آیا این یقین ، جز حبابی بر آب و سرابی در بیابان است ؟ [مکث .]

آیا شریفتر آن نیست که ایزدان چشم از احوال آدمیان بر گیرند و تنها به کار خیش پردازند ؟ [مکث .] چنین گفت قاضی مهربان عادل بی خطای درست اندیشه ی ما . [خارج می شود .]

یشخگا

من چه می توانستم بکنم ؟ در آن سیاه چال . در آن جاده انتخاب ، با آن خنجر برنده .

شیخاگ

" ای اثیرمینوی و نسیم سبک بال ؛ رود ها و لیخند بی شمار امواج دریا ؛ زمین ، ای مادر همگان ، خورشید جهانگرد جهان بین ، شما را فرا می خانم تا بدانید ایزدی اسیر ایزدان ، چه رنجی می کشد . "

شاگیخ

این چه شقاوتی است که انسان را در بند گذر نابردنی زمان می کند . لحظه یی را تحمل می کنیم به امید لحظه یی دیگر ، ساعتی را به امید ساعتی دیگر و روزی را به امید روزی دیگر . با خود می گوئیم : شاید در این لحظه ، در این ساعت ، در این روز و این سال ، چیزی باشد سواي

گذشته . اما هیچ وقت هیچ چیز تازه یی نیست . این چه شقاوتی است که سراب تلخ امید را پیش روی ما می گذارد ؟ چگونه می توان خود را در گرداب پیچنده و در خود مرنده ی خوشبختی های کوچک پرننگ رها کرد ، در حالی که آن جادوی بزرگ ، دم به دم نزدیکتر می شود .

خشیگا

[با بغض.] ای همه ی غمهای عالم ! ای همه ی رنجهای توان فرسا ! ای تمامی شوکت سیه روزی ! ای زندگان ناچار !

یشاگخ

گفتم :مادر ! من روسپی خاهم شد . می دانم . گفت :ترا دوست دارم ، دخترم ! گفتم : مادر ! من روسپی خاهم شد . می دانم . گفت : تو بکر خاهی ماند . هیچ دستی ترا لمس نخواهد کرد . لیخند و رنگ سرخ گونه هایت . گفتم : اما پشیمان نیستم ، مادر . آه .... آری . مگر کدام رنگ مخصوصی برای روسپیان هست ؟ به چه صورت کسی را می توان روسپی خواند و کسی را نمی توان ؟ [به یشخگا .] تو سبزی ؟ سرخی ؟ سیاهی ؟

یشخگا

[به یشاگخ .] من یا تو ؟ یا هر دومان ؟

گاخشی

خدای من ، خدای ما چیزی می گوید.

شیخاگ

خانم ها و آقایان ! هر چند که من ازسریر خدایی خیش فرود آمده ام اما شك نکنید که هنوز لمعه یی از آن نیروی ایزدی در نهاد من برجای است ؛ همچون ظرفی که لب لب آب باشد و سپس از آن خالی گردد . از این رو به شما می گویم که زنی به این جا خواهد آمد . زنی که او نیز چون ما گذرنده است . [به یشخگا.] می دانم که تو ، ای زن پیوسته در این اندیشه یی که دستانت را به کدام آب مطهری بشویی . [به شاگیخ .] می دانم که تو ، ای مرد ، اندیشناک برائت خیشی واز آن می ترسی که مبادا در تو گناهی باشد که به سد هزار توبه از جانت دور نشود . [به یشاگخ .] تو از جبری که ناگزیر از انتخابت کرده گله مندی و [به خشیگا.] تو نیز نیز تیر پر درد چرخ را بر تن می کشی . [مکث .] نفس بلندی می کشد . [خوب ، اما چه حاصل از این حرفها . بیابید کاری بکنیم .] از دیگران دور می شود و رو بر می گرداند . پر درد . [" هر گز نمی پنداشتم که در غم آدمیان بودن ، سرچشمه ی چنین اندوهی باشد ."

[همه ، بی حرکت برجای می مانند . از دور دست . سدای نی غم آلودی شنیده می شود . چند لحظه . سپس ، در همان حالی که سدای نی ادامه می یابد همه ، به نرمی به دور درخت حلقه می زنند . کتاب خود

به خود ورق مي خورد . درختان تکان مي خورند و خم
وراست مي شوند . برگهاي کف صحنه تغيير جا
مي دهند و صحنه کم کم تا ريك و بي فاصله ، کم کم
روشن مي شود . هر کسي به درختي تکیه کرده است
با حرکات يك نواخت و هماهنگ ، خود را تکان مي دهند
بنظر مي آید که با ريسماني پنهان از چشم ، به درختها
بسته شده اند و مي کوشند که خود را از آن برهانند .
خود را پيش مي کشانند و پس مي روند . دور درختها
مي گردند و به هرسو چشم مي دوزند و دست بلند
مي کنند و بي حرکت مي مانند و صحنه کم کم تاريک
مي شود . سداي ني رسا تر شنیده مي شود . سداي
نی قطع و صحنه روشن مي شود . همه . در هم و بر هم
ايستاده اند و يخاگش در گوشه ي راست است . [

بخاگش

کجاست آن " بغل الجسور که در حبق الجسور بچرد و از سمس مقشور
بخورد و در خانه ي ابي منصور بخسبد . " ؟

شاگیخ

آه ، اين همان زني است که خدای پيشين گفت .

يشخگا

چه خواهش گرمي در سينه دارد .

يشگخ

چه تشنه . گويي سالها ست که جرعه ي آبي ننوشیده است .

خشیگا

نيکوتر آن است که از همه چيز بگذريم و مرید را به مراد برسانيم ؛ نیکوتر
آن است .

گاخشي

گوش کنید! گوش کنید که خدای من ميل سخن گفتن کرده است .

شیخاگ

[مکث] هومر !

گاخشي

آري ، آري !

شیخاگ

هوم!

یخاگش

آه ، این جا چه پر است . اگر این میان کسی را .. آیا امید کمکی هست ؟ نیست ؟ [به سوی یسخگا می رود] اگر او در کنار بستر شما زانو زده باشد و درسینه ی شما این بجوشد که او را به درون بخانید و نتوانید .. [دور می شود .]

شاگیخ

[مفتون . خیره به سراپای یخاگش .] چه زیبا !

خشیگا

[مفتون . خیره به سراپای یخاگش .] از زیبایی ، شکوه لشگری به پیکار آماده را در غروبی پر ابهت برسینه ی دشتی فراخ -

گاخشی

[حرف خشیگا را می برد .] گوش کنید !

شیخاگ

هوم! [با تظاهر به بی اعتنایی .] از لطافت به برگ گل می ماند .

[یسخگا و یسخاگ دور می شوند و شاگیخ و خشیگا و شیخاگ حلقه مانندی به دور یخاگش درست می کنند گاخشی ، با کمی فاصله به دنبال شیخاگ است .]

شاگیخ

آن قدر شکننده و رویایی است که هیچ گاه نمی تواند مایه ی خوشبختی های کوچک پر رنگ باشد . آه ، می توان تپانچه را به دور انداخت .

خشیگا

باید او را ، عریان ، در بستری خاباند و نگاهش کرد . تنها نگاه کرد این نیروی بی پایان را .

گاخشی

اکنون خدای من ، خدای ماست که _

شیخاگ

[حرف گاخشي را مي برد . هوم !

يخاگش

[غمگين . پر تمنا .] مرا از اثير دور كنيد خواهش مي كنم . آه ، در روزگار ماده شما به ماوراي چه چيزي مي انديشيد؟ [رو بر مي گرداند . در خود.] به بستر من در آ . من - تو نمي دانني - كه آرزوي ترا دارم . برخيز و پيش آي تا جامه ات راز تو دور كنم . اين گرماي سوزنده يي راکه در من است به خود بگير و بگذار كه شبنم برچهره بنشانم . مرا با سنگيني فزاينده ات خرد كن و تيم را به من باز ده بيمارم كن . شلاقت را كجا گذاشته يي ؟ پوست من در آرزوي ضربه هایت مي سوزد . [روبر مي گرداند .] مرا از اثير دور كنيد .

خشيگا

[به يخاگش .] شما هيچ لانه ي خرگوشها را ديده بيد ؟

يخاگش

لانه ي خرگوشها ؟ [فرياد مي زند .] اي نسيم جانبخش شط العرب ، بامن از باب ابو رياح بگو !

خشيگا

[به ته صحنه اشاره مي كند .] آن جاست ، پشت آن درختان .

شيخاگ

[به يخاگش] شما هيچ تخم مار ديده بيد ؟

شاكيخ

ته ! ته !

گاخشي

[آهسته . با لبخند . به شاكيخ .] ژاندارمها .

- [با هم . به گاخشي .] حق با شماست . [مكث . به هم نگاه مي كنند . با هم . پرافسوس .] نه . حيف است . افسوس . افسوس

[يشخگا ويشاگخ پيش مي آيند . همه بي

حرکت مي مانند و پرسنده وارد مي شود .]

خانمها و آقايمان گرامي ! مي بينيد كه زمانه ي چرندي است . هيچ كس اتفاقات و پديده ها را با منطق علمي نو نمي سنجد . همه مي خاهند

شاكيخ
خشيگا
شيخگ

همین طور دیمی به مراد دل خود برسند .خب ، بله دیگر . امسال این طور است . حالا مثلن شما حسابش را بکنید . این خانم محترم می توانست برود به يك بقالي و بگوید : آه ، آقا ! آقای عزیز ! من يك مثقال بغل الجسور می خاهم و به بینید چه کار ساده و درستی است . اما ایشان می آید این جا و درد دلش دا .. [مکث می کند . پر افسوس .] ولی هیهات که کار این دنیا دیگر درست شدنی نیست ، هیهات . [مکث.ناگهانی . به خودش اشاره می کند .]من خودم همین چند روز پیش احتیاج به سمسرم مقشور داشتم . رفتم به دراگ ستور دم کوچه مان و گفتم : خانم ، لطفن یک کیلو سمسرم مقشور به من بدهید . آخر راه منطقی اش این است . وگرنه از گریه و ناله چه حاصل؟ به هر حال ، غرض از تصدیع ، خانمها و آقایان گرامی ! ، این بود که هشدار تان بدهم که زمانه ی چرندی است . البته من هیچ ترسی از این ندارم که یک روز صبح که از خاب بیدار می شوم ، به بینم که رنگم سبز شده و پیشانیم ورم کرده ، ولی هیچ حکایت آن مرد را شنیده یید که در پاسخ سووالی ، گفت : " امروز بینی و فردا و پس فردا . " ؟ [یک حرکت کوچک ، اما مشخص و هماهنگ در همه ی آدمها به جز پرسنده .مکث .] نعمت کدام و بی نعمتی کدام است ؟ [مکث.] روزگارتان خوش . [خارج می شود.]

[همه بی سدا ونرم ، به دور کنده ی درخت حلقه می زنند . چند لحظه . سپس از درخت دور می شوندو پشت به همدیگر ، نیمدایره تشکیل می دهند که قسمت بازش رو به سالن است . کتاب به آرامی ورق می خورد . سکوت . خشیکا ، می آید وسط نیمدایره و پشت درخت ، می - ایستد . کتاب از ورق خوردن باز می ماند . سکوت .]

گاشی

[پر طمانینه و پدرا نه . به آوای مرد روحانی که بر بالین محکوم به اعدامی ، دعایی می خاند .] " باطل اباطیل * همه چیز باطل است * انسان را از تمامی مشقتش که زیر آسمان می کشد چه منفعت است / همه چیز ها پراز خستگی است که انسان آنرا بیان نتواندکرد * چشم از دیدن سیر نمی شود و گوش از شنیدن مملو نمی گردد * آنچه بوده است همان است که خواهد بود و آنچه شده است همان است که خواهد شد * وزیر آفتاب هیچ چیز تازه نیست * باطل اباطیل * همه چیز باطل است / ومن مردگانی را که قبل از آن مرده بودند بیشتر از زندگانی که تا به حال زنده اند آفرین گفتم * و کسی راکه تا به حال به وجود نیامده است از هر دوی ایشان بهتر دانستم چون که عمل بد راکه زیر آفتاب کرده میشود ندیده است / باطل اباطیل * همه چیز باطل است / و انسان بریهایم برتری ندارد چون که همه باطل هستند / و تمامی کار هایی که زیر آسمان کرده می شود - بطالت و در پی باد زحمت کشیدن است . باطل اباطیل * همه چیز باطل است / برای هر چیز زمانی است و هر مطلبی را زیر آسمان وقتی است * وقتی برای ولادت و وقتی موت / باطل اباطیل * همه چیز باطل است * "

یشخا

توجه پاسخی برنگاه دخترکانی داری که گرمای نفسهای ملتهب از شهوت را بر چهره ی خود پذیرفتند و درد را برتمام جان ؟

[خشیگا ، خنجری از میان کتاب بر می دارد .]

شاگیخ

تو چه پاسخی بر نگاه مردانی داری که بی گناهی و دفاعی شمشیر بر
فرق خود نشانند ؟
[خشیگا، خنجر را بلند می کند .]

یشاگخ

تو چه پاسخی بر نگاه کسانی داری که گشودن زنجیری گران بود
بردست و پایشان ؟

شیخاک

آه ، من دیدم . تو چه پاسخی داری ؟ من دیدم . کشت زارهای ویران و
سوخته . خانه های در هم کوفته . دخترانی که بسترشان به خون آلوده
بود و پسرانی که سر بلند نمی کردند که به آسمان بنگرند . تو چه
پاسخی داری ؟

یخاگش

تو چه پاسخی بر نگاه زنانی داری که دیگر هیچ گاه گرمای تپنده ی بدن
شویشان رابر خود نخواهند یافت ؟

یشخگا
شاگیخ
یشاگخ
شیخاک
گاخیسی
یخاگش

- تو چه پاسخی داری ؟

خشیگا

تو چه پاسخی داری ، ای چرخ ! ای گردنده ی مدام ! ای فریب دمام !
ای نفس تباهی و سیاهی ! ای همه پستی ! آه ، مگر جوهر زندگانی
من چه تیرگی ثابتی بود ؟ کدام کلک تیره پردازی فروغ شاید موجود
هستی مرا به ظلمت پایدار بدل کرد ؟ کجاست این زاینده ی وجود ، این
مادر بدی که به خود بخانمش و سبب این همه کژی را بپرسم ؟
کجاست ؟ آه ... آه...شب می رسد و روشنایی کاذب غروب ، از دیده
پنهان می شود . آه ، شب ، چه شب درازی . [خنجر را در سینه فرو
می کند و به آرامی کنار کتاب . زانو می زند . نور ، از خشیگا و کنده ی
درخت ، می رود . دیگران در همان حالی که ایستاده اند ، رو بر می
گردانند.]

یشخگا

داوری چه سخت است . خنجر من کجاست ؟

شاگیخ

می شنوید ؟ هان ! این سداى زنجیرهای من است که سوار بر امواج باد، از شهرها به شهرها می رود . می دانید که من تیرئه شده ام ؟ [رو می گرداند] داوری چه سخت است . [با بغض] ای تو ! چگونه می توانی از کسی بخاهی که به قضاوت بنشیند ؟

پشاگخ

گفت : نه ! گفتم : آری ! گفت : او ترا زجر خواهد داد . رنج خواهد داد . گفتم : نه ، مادر ! او از کودکی دل درمن داشت . می دانم . مرا مهربان به خود خواهد پذیرفت . گفت : دختر بیچاره ی من ! اوتمام این سالها را انتظار کشید تا این قضای ناگزیر به سر وقت ما بیاید . انتظار کشید تا دستی خاکستر غم برسرو روی ما بپاشد و او مترسک مهربانی شود . مادست به سویش دراز کنیم و او بگوید : آری ! گفتم : مادر ! تو بیماری . برادران و خاهرانم گرسنه اند . گفت : شرافت . گفتم : آری ؛ به باد می سپارمش . [مکث . در خود .] آه ، پس می توان به قضاوت نشست ؟ می توان دیگران را مورد قضاوت قرار داد ؟ قضاوت . قساوت .

گاخشی

به گوش باشید و به هوش باشید ! اکنون ، خدای من است ، خدای ماست که با ماسخن می گوید . به گوش باشید که هر مثقال از سخنان نغز و حکیمانه اش به سد هزار سکه ی تلا می ارزد .

شیخاگ

هوم! هوم !

گاخشی

به راستی که همین است و جز این نیست .

شیخاگ

"از واقعه یی ترا خبر خاهم کرد ."

گاخشی

" وانرا به دو حرف مختصر خاهم کرد ."

شیخاگ

[به دیگران .] تأمل کنید ! تأمل کنید ! [به اطراف نگاه می کند .] بو می کشد [می بینید ؟ می شنوید ؟ نه ، نمی بینید ونمی شنوید . آه ، حادثه یی در شرف وقوع است . کسی دارد به این جا می آید . قضاوت

قساوت . تأمل کنید ! تأمل کنید ! این جا قضاوت خواهد شد ؛ شاید .
شاید . من بویش را می شنوم .
[شیخاگ به سوی دیگران می رود وهمه باهم ، نرم نرمک ، و
منتظر ، به سمت چپ صحنه می روند . پرسنده به آرامی از سمت
راست وارد می شود ورو به روی دیگران می ایستد . نور صحنه ،
بدل به یک نور آبی بسیار کم رنگ می شود که آدمها ، در آن ،
همچون اشباحی با سایه هایی هستند . نور کنده ی درخت و
کتاب را هم می گیرد . خشیکا نیست . پرسنده ، در مسیر یک
دایره شروع به قدم زدن می کند و دیگران ، به صورت یک توده ی
رونده ، به دنبال او شروع به حرکت می کنند .]

یشخگا

" این کیست این ؟"

شاگیخ

[بی فاصله .] " این کیست این ؟"

شیخاگ

" این یوسف ثانی است این ؟"

یشاگخ

" خضراست والیاس این مگر ؟"

شیخاگ

" یا آب حیوانی است این ؟"
[سکوت وادامه حرکت .]

یشخگا

[پر شگفتی .] چه نور غریبی از چشمانش می تابد . درست مثل
درخشش تیغه ی یک خنجر در آذرخش .

شاگیخ

[پرشگفتی .] نفس کشیدنش را بگوئید ؛ گویی اژدهایی است که بر
جانداري ناتوان خشم گرفته است .

یشاگخ

[پر شگفتی .] هیکلش چه تنومند است ؛ به دیوی از افسانه ها می
ماند .

گاخشی

[پر شگفتی .] بازوانش را ببینید ! از ستبری هر کدام به تنه ی درختی _
[حرف خود را می برد .] هیس !

شیخاک

به نظرم آشنا می آید . شاید آن بالا دیده باشمش .

یخاگش

[پر شگفتی .] آه ، چه بدن نیرومندی . در اسطوره هم چنین زیبایی
یافت نمی شود .

یشخگا

ای آمده ! به من بگو که چه کردم . به من بگو که کارم روا بود . بگو که به
حق خنجرم را در سینه ی او نشاندم . مگر نه این که مردمان اسیر
اتفاقاتند ؟ مگر نه این که سخن از مهر و وفا و صفا ، جز جفایی دمامم
چیزی نیست ؟ مگر نه این که وقتی همه چیز به قصدی گرد هم آیند ،
گریزی نیست ؟ پس بمن بگو که کارم همه درستی بود . بگو که هر کس
دیگری هم بجای من بود ، لبخند را به لبخند و آغوش گشاده را به آغوش
گشاده پاسخ می گفت . بگو که اگر بار پیشینم هم در سحر گاهی - یا
شامی - لبخندی و دستی را می دید ک به سوی او می آمد ، او هم به
سوی آن می رفت . من آسوده ام . من آسوده ام ؟

شاگیخ

ناگزیر از خدایانی . انسان که نیستی . در انسان چنین هیبتی که در تو
هست ، نیست . می دانی که من تبرئه شده ام . می دانی که خامه ی
پاک قاضی ، بر پی گناهی من رفت . می دانی که من نمی توانستم
تحمل کنم که نبات هو سهای هر ساعته ی من - ما - ، میوه پی - میوه
هایی - بدهد که زمانی بعد ، هزار هزار غاشیه هولناک برتردی وجودش
به پیچند و هزار هزار درد ، لحظه به لحظه ، از هستی بیزارش کنند . من
آفتاب زرد نمی خاستم . من خوشبختی پر رنگ زود پا نمی خاستم . من
تب تند پر تعرق - [ناگهان در خود می رود . خمیده . برجای می ماند و
از دیگران که می گذرند ، فاصله می گیرد . پرعیط .] ای تو ! این رنج دراز
پاد افراه کدام گناه کبیر است ؟ [مکث . در خود . بخود می آید . می دود
و به دیگران می رسد .]

یشخگا

خنجرمن کجاست؟ رنگ دستهایم.

شاگیخ

ای تو !

یشاگخ

شنیدم که گفتند تو خدایی . هستی ؟ من روسپی نیستم ، اما خوشحالم چون مادرم اکنون پرنشاط و سبک حال است . برادرانم مورد احترامند و مردمان در راهشان سرفرود می آورند . خاهرانم - من روسپی نیستم .

یشخگا

دستهاي من سپیدند .

شاگیخ

به من میهنی لطف کن .

یشاگخ

شنیدم که قاضی بر احوال من گریست . من که روسپی نیستم .

گاخشی

ساکت ! ساکت !

شیخاگ

گفتم که نحیف وضعیفند و توانایی در افتادن با تقدیر و با ایزدان را ندارند . گفتم که برخیزم و فرود آیم و دست پیش نیامده شان را بگیرم . بر خاستم و پیش آمدم ، اما دستشان را پس کشیدند . ما را از خیش راندند و گفتند : ما مضحکه نیستیم . چه خدایی است که محتاج به آبی ونانی باشد ؟ چه خدایی است که از مقر پر فر و شکوه ایزدان به دور باشد ؟ گفتم : من هم آن جا بودم . اما به سوي شما آمدم تا در کنارتان در برابر تقدیر بایستم . آمدم چون - گفتند : برو ! برو !

یشخگا

[از دیگران جدا می شود و به جلو صحنه می آید . دستهایش را که با رنگ سرخ تندی پوشانده شده . بلند می کند و به تماشاگران نشان می دهد .] نگاه کنید . دست من سرخ نیست . [مکث . برای چند لحظه لیخند زنان به تماشاگران نگاه می کند و سپس دو باره ، تند ، به دیگران ملحق می شود .]

شاگیخ

که آن میهن در شعله های جنگی خانه به خانه بسوزد .

یشاگخ

من به باد چیزی سپرده ام . بگوئید بدانم باد . امانت سپرده شده را پس می دهد ؟

گاخشی

گوش کنید !

شیخاگ

می شناسمت .

یخاگش

در این جا بویی تازه می شنوم . گمانم که شما ، با جیبی پر از یاری ، به این جا آمده بید . پس امید به شما باید بست . مرا از اثر برهانید . یک نیمه ی جسمانی ، به من بدهید که مرا کامل کند . [مکث.] آه ، ازخاب که بر می خیزید ، نخستین نگاهتان بر چهره ی خاب آلود و پریشان معشوق است . او را در آغوش می گیرید و می بوسید و به ربوخه ی دوش می اندیشید و لبخند می زنید . واو که خمار خاب و شراب است ، به سدایی بوسه تان را پاسخ می گوید . شبانگاه که در بستر او می خزید ، با نفسی پر از التهاب و دستي گرم و چشمی منتظر و بدنی عریان و در خود پیچنده ، اشتیاق شما را پاسخ می گوید . وه که چه وصال زیبایی . [از دیگران دور می شود . می آید جلو صحنه] مرا از اثر دور کنید . خواهش می کنم . [در خود .] به بستر من در آ . برخیز و پیش آی تا جامه ات را از تو دور کنم . از پایین بستر تا درون آن ، یک قدم بیش ، راه نیست . یک قدم بسپار . یک قدم بسپار .

یشخگا

اگر بنا برآن باشد که نرم نرمك از بستر و کنار یار برخیزی و باقلبی تپان ، از راه رسیده یی را در آغوش بگیری و در سکوت لب برلبش بگذاری ، هیچ حاصلی از در بستر ماندن نخواهی برد . چون از مقدر گریزی نیست . من ، مقدر را استقبال کردم و دستهایم را به بینید ! خنجر من کجاست ؟ مگر همراه نیاوردمش ؟

شاگیخ

سلام! سلام ! "من مردی ام زمینی ونه سرزمینی" دلم از در این جا ماندن گرفته است . باید قدمی بر دارم تا سدای زنجیرهایم برخیزد . سلام ! به من دست پر توانی بدهید که سایه ی این لاشخورها را از این جا بدرم و دور بیاندازم . باشد که ، شاید که نور خورشید از فلک چهارم ، به ما گرما به بخشد . من آرزوی آفتاب دارم . آرزوی هوای پر طراوت و - [مکث.] در خود ، آه ، مگر اینها را نداشتیم ؟ [روبرمی گرداند . بلند . با غیظ] ای تو ! درد تیر ومهین در جنگم را به من لطف کن . من از تکرار بیزارم . من از تکرار بیزارم . من از تکرار بیزارم .

یشاگخ

هان ! شب تیره تر می شود و بانگ بوم از دور می رسد . این طرفها ، اگر نه خانه پی ، خرابه پی باید باشد . اکنون فصل سردی . اکنون شب پایدار . اکنون بوی جسد های متعفن میدانهای جنگ . اکنون اشک بر گونه ها . اکنون ظلمت مدام و مانده ، اکنون ادامه ی بی وقفه .

گاخشی

[آهسته.] خسته ام . [بلند .] ساکت! ساکت! [آهسته.] خسته ام.

شیخاگ

ای " مرگ رویاروی " ! ای امرداد داغ !

یخاگش

من آن پری ام که تمنای دریا دارم . دریا دریا . بستر من .
[سکون و سکوت برای چند لحظه . سپس همه در تمام صحنه پراکنده می شوند و بر جای می مانند.]

پرسنده

پستی و بی شرفی است ؛ شاید هم قوادی و دیوثی. تودر خانه نشسته پی . در گرمای ملایم زمستان ، یا نسیم خنک تاستان . در رامی کوبند و خدمتکارت می گوید : خدایی است که به میان مردمان آمده . لقمه پی نان و جرعه پی آب می خواهد و غدر و مکر و پستی و دورویی ، نمی داند چیست . تومی گویی : دکتر است ؟ اگر دکتر است اول برود خودش را معالجه بکند . خدمتکارت می رود و دستی که نمی بینی اش ، ترا از جا بلند می کند و برسدلی دیگری می نشاند . به تو میگویند : پسپی و بی شرفی است ؛ شاید هم قوادی و دیوثی . چطور جرأت کردی دشنام بدهی مردی را که " در حق کسی جنایت روا نداشته " بود ؟ زنی را که طهارت جسمش را ارزانی سلامت خاهران و برادران کرد ؟ مردی را که نفرین تقدیر چاره نا پذیر چون بختک بر سینه اش خفته بود ؟ زنی را که تنها باورش به همسانی لغات بود و جفا و وفا را از یک ریشه می پنداشت ؟ مردی را که به مصلحت جمیع مردان اندیشید و به جبر نیاندیشید ؟ زنی را که از اثر می گریخت و دمادم می پرسید : نعمت کدام و بی نعمتی کدام است ؟ [مکث . قدم می زند . می ایستد .] آه ، می بینم که می خاهی از سدلی برخیزی . اما بنشین . تو نمی توانی برخیزی . شاید هم بتوانی . ولی برخاستن ، رفتن نیست. البته شاید هم بروی . اما رفتن ، تمام شدن نیست . [به آرامی به کنار صحنه می رود .] پرسشی که از تو شد ، بی پاسخ مانده است و تو گمان می کنی که لازم نیست حتمن پاسخی در کار باشد . اما ، دوست عزیز - [ناگهان حرفش بریده می شود . نور از او می رود و در تاریکی پنهان می گردد . سپس ، در خلال حرفهایی که از این پس خواهد آمد ، دیگران ، به آرامی ، و پشت به تماشاگران . واز هر سه سوی ، خارج می شوند .]

یشخگا

آيا هنوز تاريك است ؟ هنوز من در ظلمتم ؟ بايد برگردم به عقب ؟ بايد
پيش بروم ؟ [مکت. با گيجي به اطرافش نگاه مي کند .] اين جا کسي
نيست ؟ آه ، شب . چه شب درازي .

شاگيخ

سلام ! حالتان خوب است ؟ [مکت. باخنده .] چقدر نگاهم مي کنيد
حتمن از ديدن من ، با اين چهره ي عرق کرده و خسته ، واين نفسهاي
شديد ، غرق در تعجب شده بيب . مي دانيد ، زنجير هاي سنگين اندو در
ضمن ، راه درازي را دوپده ام . دوپده ام ؟ شما که مي آويد ، هيچ آبي
در راه ندديد ؟ [مکت. گوش مي کند . باخنده .] آه ، واقعن شب را
ديديد ؟ [گوش مي کند.] بله . بله . آه ، شب . چه شب درازي .

يشاگخ

من از غروب دلم مي گيرد . خوبست که شما در اين جايد . [مکت.]
يعني ديگر برويم ؟ پس ، پس من بايد از کسي کمک بگيرم . چون جلوي
پايم را نمی بينم . [مکت. گوش مي کند .] راست مي گوويد ؟ پس براي
اين است . آه شب . چه شب درازي .

گاخي

[به فرياد .] اين جا کسي نيست ؟ آن جا کسي نيست ؟ چه مکان
مه آلودي است ! ساکت ! سکوت ! دور شويد ! کور شويد ؟

شياگ

من چقدر خسته ام . چشمهاي من پر از نقطه هاي تاريکند و دستهاي من چون
وزنه هايي از پولاد ، بر بدنم اويخته اند . [به سلامي پاسخ مي دهد .]
سلام ! کاري با من داشتيد ؟ [مکت .] بله متوجه ام . بايد به روبرو نگاه
کنم ، هرچند که تيره باشد ، هر چند که تيرگي باشد ، هرچند که شب
باشد . آه ، شب . چه شب درازي .

گاخي

آه ، شب . چه شب درازي

يخاگش

کجاست آن " بغل الجسور که در حيق الجسور بچرد و از سمسرم مقشور
- [جمله اش را نيمه تمام رها ميکند . مکت.] يك بستر گرم. شيشه
بي مي خاهم که اثير را در آن چون ديوي تنوره کش که در بند باشد ، تا
ابد نگهدارم . ولي ، ولي گويا تو چيزي گفتي . هان ؟ آه ، شب . چه
شب درازي .

[ديگر به جز پرسنده که ديده نمي شود ، کسي در صحنه
نيست نقطه ي تاريک صحنه روشن مي شود و پرسنده . با
حالت گيج آدمي که ظلمت اطرافش ناگهان مبدل به نور شده
، به دور و برش نگاه مي کند . سپس، يك دفعه بيد مي آورد

که پیش از این مشغول سخن گفتن بوده است ؛ و ادامه
می دهد .]

پرسنده

[مکث. با حالت ادامه .] اما ، دوست عزیز . [مکث . در خود .] اما ، دوست عزیز - [مکث . می خندد .] اما دوست عزیز ، نشسته یی ، برخاسته یی ، رفته یی؟ من نمی دانم چونی و کجایی. [جدی .] ولی بدان و آگاه باش که در هر حال پرسندلی نشسته یی . [می آید جلو و با دقت به اطرافش نگاه میکند. یک خنده ی تند و سریع . آهسته . جدی .] این را ناقلان اخبار و راویان آثار و توتیان شکر شکن به من گفته اند . [به اطرافش نگاه می کند .] پس دیگران کجایند ؟ نمی بینمشان . رفتند ؟ رفتند و در ظلمت گم شدند ؟ گویا به این دبیره های سپنته هم نگاهی نکردند . [مکث.] ولی از نگاه کردنشانشان هم سودی نمی بود. چه تند رفته اند . دیگر حتا غبار راهشان هم برجا نمانده است.
[مکث. بلند .] اصلن شما چه می دانید من که هستم ؟ هان ؟
[منصحانه .] بگذارید یک نصیحتی به شما بکنم : هیچ وقت به هیچ کس در هیچ کجا اعتماد نکنید ؛ حتا به خودتان . [می خندد .] هیچ تا حالا شده که در خیابان کتتان را در بیاورید و پشتش را نگاه کنید ؟ نه ؟
[با لبخند .] یک بار این کار را بکنید . شنیده ام برتولت برشت ، مخفیانه ، و به درواز چشم همه ، صلیب گچی به پشت کتتش می کشیده .
[دونفر از سمت چپ صحنی ، بی این که پرسنده ببیندشان ، وارد می شوند و همان جا می ایستند . این دونفر، پس از کمی تأمل ، به آرامی به سوی پرسنده می روند و در خلال حرفهای او ، بازوهایش را می گیرند و کشان کشان از صحنه خارجش می کنند .] خب ، بله دیگر . همان طور که هویج زرد و خیار سبزااست ، مردمان هم این طورند .
[مکث. دنبال حرفی برای گفتن می گردد .] راستی ، حالا که بیکاریم ، چطور است یک لطیفه برایتان بگویم ؟ [یا خود .] لطیفه . لطیفه .
[در فکر . مکث . ناگهانی .] هان ! یادم آمد . یادم آمد . [مکث .] اما نه ، این حکایت را قبلن آن آقا در جلد پانزدهم اسرارمگو نقل کرده که حتمن همه ی دوستان خوانده اند . [مکث . می خندد و در همان حال خندیدن .] خانمها و آقایان محترم هیچ قضیه ی انگلستان در مشت را می دانند ؟ [مکث . پرناز به تماشاگران خیره می شود .] نه ، نمی گویم . خوشایند نیست . ممکن است باعث ناراحتی برخی از خانمها و آقایان بسیار مؤدب و شریفی بشود که علاقه ی وافر به رعایت ادب در کلام دارند . حالا که این طور شد ، خوبست بیست وهشت صیغه ی ماضی و مضارع فعل ادب را برای شما صرف کنم ، حداقلش این است که عربیتان خوب بشود . [بلند .] بدانید که مردم دو گروهند . نخست آنان که نان و هندوانه و پنیر می خورند . از همه ی اینها گذشته ، چطور است امشب تشریف بیاورید بنده منزل . [مکث . باشوقی کودکانه .] لوستر هارا برمی داریم ، چراغها را خاموش می کنیم و فرشها را از خانه می بریم بیرون ، و آن وقت شمعی برکف اتاق روشن می کنیم ، می نشینیم و اشکریزان ، در باره ر مسوولیت چیز می نویسیم . در ضمن کتابهای آقای سارتر را هم می توانیم بخانیم . [آهسته . مودیانه .] آخر سرهم که فرشها و لوسترها را آوردیم . چراغها را روشن کردیم ، کمی از **Lesbian Love** و ژوستین مارکی دوساد می خانیم . قاضی مهربان عادل بی خطای [بی این که به دو نفر نگاه بکند ، با سر به آنها اشاره می کند .] بله . از دوستانند . دعوت می کنند که شب بروم خانه شان

، می بینید که خیلی هم اصرار می کنند . گمانم شام مفصلی تدارک دیده اند که میل ندارند از بین برود . خب ، باید رفت دیگر . چاره پی نیست . هرچند که شب دیر است و چشم در تاریکی هیچ جا و هیچ کس و هیچ چیز را نمی بیند . - آه ، شب . چه شب درازی - اما ، اما قاضی ما ، راستی قاضی ما را می شناسید ؟ [پر گلایه .] آه ، آقایان ! این قدر تعجیل نکنید . مگر نمی بینید که دارم با دوستانم صحبت می کنم .! ، آقا ، آقا ! خواهش می کنم . این چه حرکتیست ؟ چرا قلقلکم می دهید ؟ [می خندد . می خندد و خود را رها می کند ؛ به طوری که دو نفر ، دیگر کشتان کشتان می برندش . با خنده .] اما ، اما فراموش نکنید که از شب نمی شود فرار کرد . شاید بخواهید بدوید ، اما شب از شما تند تر می دود . شما عرق می کنید و قلبتان به تپش می افتد و می ایستید . آنگاه - شب شما را در آغوش می گیرد . به شما نصیحت می کنم که برای فرار از شب روز را خراب کنید . [فریاد می زند .] روز را خراب کنید ! روز را خراب کنید ! [از صحنه خارجش می کنند .]

سرای پرسنده

[به فریاد وباخنده .] خراب کنید ! خراب کنید !

[سکوت کامل برای چند لحظه ، وسپس ، پرده .]

ناشر نسخه الکترونیک :

www.zoon.ir